



Geachte Tweede Kamerleden,

Terwijl Nederland nog steeds geen nieuw kabinet heeft, komt de COP26 in Glasgow dichterbij, een klimaatop die van cruciaal belang is om de klimaatcrisis mondiaal het hoofd te bieden. Eerder dit jaar hebben ondergetekende organisaties u belangrijke punten meegegeven die in een regeerakkoord moeten worden opgenomen wil Nederland haar bijdrage aan de aanpak van de klimaatcrisis serieus nemen. In de bijlage hebben we deze punten nog even op een rijtje gezet. Middels deze brief dragen we u aanbevelingen aan ten aanzien van de Nederlandse positionering en bijdrage aan de klimaatop.

De klimaatcrisis bevindt zich op een kantelpunt. Het laatste rapport van het IPCC<sup>1</sup> uit augustus dit jaar was ronduit alarmerend, en laat zien dat we *nu* moeten handelen om de ergste scenario's te voorkomen. De noodzaak om tot actie over te gaan is wetenschappelijk onderbouwd en overstijgt elke partijpolitiek. We doen u de volgende twee kernaanbevelingen:

### 1. Klimaatfinanciering in lijn met ons eerlijke aandeel

De Nederlandse bijdrage voor klimaatfinanciering is iets opgehoogd van €1,2 miljard in 2020 en 2021 naar €1,3 miljard in 2022<sup>2</sup>. Echter Nederland voldoet met deze bijdrage nog steeds niet aan haar *fair share* aandeel van €1,7 miljard<sup>3</sup>. Meerdere landen hebben hun klimaatfinanciering al verdubbeld waaronder het Verenigd Koninkrijk in 2019<sup>4</sup> en recentelijk de Verenigde Staten<sup>5</sup>. Om het vertrouwen terug te winnen van landen in het mondiale zuiden in een gezamenlijke en eerlijke aanpak, en daarmee de komende klimaatop meer kans van slagen te geven, is een ophoging naar het *fair share* aandeel het minste wat Nederland kan doen. Tevens is het van belang een groter deel van de klimaatfinanciering toe te kennen aan klimaatadaptatie (waar nu ca. 20% van de financiering heen gaat; zie OECD rapport), zodat mensen in landen in het mondiale zuiden hun bestaan en de basisbehoeften kunnen aanpassen. Hierbij moeten lokale organisaties die de impact van de klimaat crisis al aan den lijve ondervinden mee

<sup>1</sup> <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/#FullReport>

<sup>2</sup> [HGIS - nota Homogene Groep Internationale Samenwerking Rijksbegroting 2022 | Begroting | Rijksoverheid.nl](#)

<sup>3</sup> €1,7 miljard is ons eerlijke aandeel, op basis van ons economisch gewicht. Het Nederlandse BNI is zo'n 2 % van het gezamenlijk BNI van de groep van UNFCCC Annex 2 landen, die zich gezamenlijk gecommitteerd hebben aan de 100 miljard dollar.

<sup>4</sup> [UK aid to double efforts to tackle climate change - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

<sup>5</sup> [US to double climate finance again, but gap remains to \\$100bn \(climatechangenews.com\)](#)

kunnen beslissen over de besteding van de klimaatfinanciering, zoals ook vastgelegd in de Locally Led Adaptation principles.<sup>6</sup>

## **2. Geen publieke financiële steun naar de fossiele industrie**

De overheid verstrekke in 2019 17,5 miljard euro aan subsidies voor fossiele brandstoffen binnen Nederland.<sup>7</sup> Jaarlijks wordt ook nog eens 2,9 miljard aan publieke financiële steun verleend aan bedrijven die fossiele brandstoffen produceren in het buitenland via instellingen die in handen zijn van de overheid.<sup>8</sup> Nederland moet onmiddellijk stoppen met alle financiële steun voor fossiele projecten in binnen- en buitenland. Voor het buitenlandbeleid moet Nederland het voorbeeld van het Verenigd Koninkrijk volgen door ook de exportsteun voor fossiel middels de exportkredietverzekering per direct te stoppen. Ook roepen we Nederland op om zich aan te sluiten bij het initiatief van het Verenigd Koninkrijk rondom COP26 tot het vormen van een kopgroep van landen en financiële instellingen die internationale investeringen in fossiel uitfaseren.<sup>9</sup>

### **Inclusie op COP26**

Naast deze twee inhoudelijke punten brengen we graag nog een andere zorg naar voren. Deelname aan de COP is voor zuidelijke organisaties, jongeren en activisten vanwege de pandemie en de wereldwijde ongelijkheid in toegang tot vaccinaties, internationale reisrestricties en kosten voor visa, lange reizen en quarantaine, zeer onzeker of ronduit onmogelijk.<sup>10</sup> Het Verenigd Koninkrijk heeft reisrestricties voor deelnemers aan de COP versoepeld en toegezegd kosten voor vaccinatie en quarantaine voor delegaties te betalen. Uit onze netwerken horen we echter grote zorgen over obstakels om deel te nemen aan de COP, onder andere omdat het vaccinatie programma nog niet goed op gang lijkt te zijn gekomen.

We vragen u om deze zorg actief te adresseren in aanloop naar de COP richting de Britse overheid en de UNFCCC, maar ook om tijdens de COP aandacht te blijven vragen, en ruimte te creëren, voor gelijke inspraak in besluitvorming. Klimaatverandering raakt de allerarmsten het hardst terwijl zij er het minst aan hebben bijgedragen. Zij – en in het bijzonder vrouwen en meisjes – kunnen onvoldoende invloed uitoefenen op internationaal klimaatbeleid, terwijl zij in de frontlinie staan. Zij moeten dus gehoord worden en aan de onderhandelingstafel zitten, niet alleen, maar zeker ook tijdens COP26.

### ***Nederland: Toon leiderschap***

---

<sup>6</sup> <https://www.wri.org/initiatives/locally-led-adaptation/principles-locally-led-adaptation>

<sup>7</sup> [Subsidie voor fossiele brandstoffen ongekend groot - Me Judice](#)

<sup>8</sup> <https://milieudefensie.nl/actueel/absurd-nederland-steunt-grote-vervuilers-met-8-miljard-euro-per-jaar>

<sup>9</sup> [Putting Public Finance on the Right Side of History by Werner Hoyer & John Murton - Project Syndicate \(project-syndicate.org\)](#)

<sup>10</sup> Deze zorgen zijn ook duidelijk naar voren gebracht door het Climate Action Network (CAN) en de Women and Gender Constituency (WGC) in hun eerdere roep om uitstel van de COP: <https://womengenderclimate.org/feminist-solidarity-for-a-healthy-planet-joining-calls-to-postpone-cop26/> <https://climatenetwork.org/2021/09/07/cop26-must-be-postponed-climate-action-network/>

In alle scenario's van het IPCC zal de grens van 1,5 graad temperatuurstijging al bereikt worden over ongeveer tien jaar. Dat is tien jaar eerder dan verwacht. Zelfs met een opwarming van 1,5 graad zullen we te maken krijgen met onomkeerbare en zeer ernstige gevolgen voor onze gezondheid, water, voedselzekerheid, en economie. Het rapport waarschuwt dat we alleen met drastische en grootschalige maatregelen de temperatuur kunnen beperken tot ruim onder de 2 graden, zoals afgesproken in het Parijs akkoord. Het UNFCCC Secretariaat<sup>11</sup> concludeert afgelopen maand dat we daar ver vandaan zijn. Alle reductie plannen en toezeggingen van landen gezamenlijk zullen leiden tot een 2,7 graden opwarming aan het einde van deze eeuw. Diezelfde dag publiceert de OESO<sup>12</sup> haar rapportage over klimaatfinanciering en concludeert dat het beloofde bedrag van jaarlijks 100 miljard aan ontwikkelingslanden, landen die amper iets hebben bijgedragen aan de klimaatcrisis maar wel met de gevolgen zitten, niet wordt geleverd.

Door het niet nakomen van afspraken van de Annex 1 landen wordt de kans op een succesvolle COP26 aanzienlijk verminderd. Kabinet of geen kabinet, Nederland zal zich ook aan haar klimaatafspraken moeten houden, en kan en moet nu ambitie en leiderschap tonen in aanloop naar de COP.

Voor verdere toelichting op bovenstaande punten zijn wij ten allen tijde bereid het gesprek verder met u aan te gaan.

Met vriendelijke groet,



Michiel Servaes, directeur Oxfam Novib.

Mede namens:

Reintje van Haeringen, CEO CARE Nederland

Marit Maij, directeur ActionAid

Daniëlle Hirsch, directeur BothEnds

Kees Zevenbergen, directeur Cordaid

Edwin Huizing, directeur HIVOS

Kirsten Meijer, directeur WECF

Minella van Bergeijk, directeur Tearfund

---

<sup>11</sup> Zie het full NDC Synthesis report van de UNFCCC hier: [Full NDC Synthesis Report: Some Progress, but Still a Big Concern | UNFCCC](#)

<sup>12</sup> Zie hier het OECD rapport : [Climate Finance Provided and Mobilised by Developed Countries: Aggregate Trends Updated with 2019 Data | en | OECD | OCDE](#)

## **Bijlage**

### **1. Beleidscoherentie**

#### **A. Geen publieke middelen naar de fossiele industrie.**

Nederland moet onmiddellijk stoppen met alle financiële steun voor fossiele projecten in binnen- en buitenland. Voor het buitenlandbeleid moet Nederland het voorbeeld van het Verenigd Koninkrijk volgen door ook de exportsteun voor fossiel middels de exportkredietverzekering per direct te stoppen. Ook roepen we Nederland op om zich aan te sluiten bij het initiatief van het Verenigd Koninkrijk rondom COP26 tot het vormen van een kopgroep van landen en financiële instellingen die fossiel uitsluiten.<sup>13</sup>

#### **B. Coherent beleid.**

De nieuwe regering moet zich committeren aan vermindering van de CO<sub>2</sub>-uitstoot in Nederland en de hele EU van 65%.<sup>14</sup> Tenminste moet het voorstel van het Europees Parlement om de uitstoot met tenminste 60 procent te verlagen in vergelijking met 1990 worden gesteund. Ook ons handels- en landbouwbeleid moet in lijn zijn met de klimaatdoelen en met het streven naar het verlagen van onze ecologische voetafdruk. De Monitor Brede Welvaart laat zien dat onze welvaart op dit moment ten koste gaat van de welvaart en biodiversiteit – en dus de weerbaarheid tegen klimaatverandering – in het buitenland.<sup>15</sup> Via onze handelsverdragen en -relaties houden we een intensief landbouwmodel in stand dat in veel landen tot ontbossing en de aantasting van ecosystemen leidt, en lokale producenten uit de markt drukt. Het handels- en landbouwbeleid moet streven naar een circulaire landbouw en een verkleining van onze wereldwijde voetafdruk in lijn met onze ambitie deze te halveren in 2050.<sup>16</sup>

### **2. Klimaatfinanciering in lijn met ons eerlijke aandeel**

#### **A. Verhoog de klimaatfinanciering.**

Rijke landen hebben in 2009 in Kopenhagen toegezegd \$100 miljard per jaar te zullen ‘mobiliseren’ vanaf 2020 voor adaptatie en mitigatie in ontwikkelingslanden. Deze afspraak is in 2015 onderdeel geworden van het Akkoord van Parijs. De Nederlandse klimaatfinanciering zou tenminste €1,7 miljard per jaar moeten bedragen, bovenop de ODA bijdrage van 0,7% BNI. Dit is ons eerlijke aandeel, op basis

---

<sup>13</sup> Zie onder meer: <https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/subsidie-voor-fossiele-brandstoffen-ongekend-groot>; <https://milieudefensie.nl/actueel/past-time-for-action-subsidies-and-public-finance-for-fossil-fuels-in-the-netherlands>; <https://www.bothends.org/nl/Actueel/Publicaties/The-fossil-elephant-in-the-room/>

<sup>14</sup> Zie: <https://caneurope.org/factsheet-science-shows-65-emission-reduction-by-2030-is-feasible-and-pays-off>

<sup>15</sup> Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2020/21/monitor-brede-welvaart-de-sustainable-development-goals-2020>

<sup>16</sup> Zie <https://www.pbl.nl/publicaties/halveren-van-de-nederlandse-voetafdruk>

van economisch gewicht<sup>17</sup> en de afspraak van de klimaattop in Kopenhagen dat klimaatfinanciering ‘nieuw en additioneel’ moeten zijn. Dit kan bijvoorbeeld gefinancierd worden via emissie heffingen.

#### **B. Meer inzet op adaptatie.**

Afgesproken is dat er een evenwicht moet zijn tussen klimaatfinanciering voor adaptatie en mitigatie. Nederland gebruikt veel publiek geld om private investeringen te mobiliseren. Van private investeringen is bekend dat ze grotendeels naar mitigatie- en weinig naar adaptatiemaatregelen gaan.<sup>18</sup> De vermenging van publieke en private financiering verhult het achterblijven van adaptatie.

#### **C. Maak heldere en ambitieuze afspraken.**

In Glasgow in November dit jaar worden onderhandelingen gestart voor verhoging van de klimaatfinanciering voor de jaren 2026-2030. De huidige \$100 miljard belofte geldt daarbij als ‘vloer’. Het is wenselijk dat daarbij publieke en private financieringsstromen, en adaptatie en mitigatie worden ontleed, door aparte doelen af te spreken. Volgens UNEP<sup>19</sup> en de door Nederland geïnitieerde Global Commission on Adaptation<sup>20</sup> kunnen alleen al de kosten voor adaptatie oplopen tot \$300 miljard in 2030. Nederland moet daarbij ambitieus inzetten op een apart doel voor publiek geld voor adaptatie.

#### **D. Verlies en schade ten gevolge van klimaatverandering.**

Nederland moet ontwikkelingslanden steunen in het streven naar een nieuw financieringsmechanisme voor klimaat-gerelateerde verlies en schade (‘loss and damage’). Daarvoor is nu niks geregeld, terwijl veel ontwikkelingslanden al zware schade lijden waartegen adaptatie niet meer opgewassen is. Dit zou bijvoorbeeld kunnen worden gefinancierd uit een ‘climate damages tax’ op de fossiele industrie. Als minimum zouden schulden moeten worden kwijtgescholden tijdens klimaat-gerelateerde crisissituaties (zoals een orkaan, droogte).

### **3. Vergroot de effectiviteit van beschikbare klimaatfinanciering**

#### **A. Zet in op lokale toegang tot financiering en besluitvorming.**

Het merendeel van de huidige klimaatfinanciering komt niet terecht waar het het hardst nodig is. In 2017–18, kwam slechts 20,5% van bilaterale klimaatfinanciering bij de hardst getroffen en armste

---

<sup>17</sup> Het Nederlandse BNI is zo’n 2% van het gezamenlijk BNI van de groep van UNFCCC Annex 2 landen, die zich gezamenlijk geïnteresserd hebben aan de \$100 miljard. Zie: <https://data.oecd.org/natincome/gross-national-income.htm>

<sup>18</sup> Zie OECD, *Climate Finance report*, p.8: <http://www.oecd.org/environment/climate-finance-provided-and-mobilised-by-developed-countries-in-2013-18-f0773d55-en.htm>

<sup>19</sup> UN Environment Programme, *Adaptation Gap Report 2020*, p.14: <https://www.unep.org/resources/adaptation-gap-report-2020>

<sup>20</sup> Global Centre for Adaptation, *State and Trends Report 2020*, p. 4: <https://gca.org/reports/state-and-trends-in-adaptation-report-2020>

landen terecht en 3% bij kleine eilandstaten.<sup>21</sup> Daarbij hebben lokale actoren zeer beperkt directe toegang tot klimaatfinanciering, met name vrouwen en gemarginaliseerde groepen.<sup>22</sup> De recente IOB evaluatie concludeert dat doelgroepen niet perse worden bereikt en gender doelstellingen niet worden gehaald<sup>23</sup> Op dit moment gaat 44% van de Green Climate Fund (GCF) gelden naar slechts 4 actoren (EBRD, UNDP, Wereldbank en ADB), en 81% van alle GCF gelden lopen via internationale organisaties.<sup>24</sup> Ook het Dutch Fund for Climate and Development zet specifiek in op het mobiliseren van privaat geld. Lokale toegang is niet alleen van belang gezien de focus van het Nederlandse BHOS beleid op inclusiviteit en de behoeften van de meest gemarginaliseerde bevolkingsgroepen; het actief ondersteunen van context-specifieke kennis en initiatieven van lokale actoren vergroot ook de effectiviteit. Zie ook de Principles on Locally Led Adaptation, gelanceerd tijdens de Climate Adaptation Summit door Nederland georganiseerd in februari 2021.<sup>25</sup>

## **B. Waarborg gender -responsiviteit en behoud ecosystemen.**

Het behoud en duurzame beheer van gezonde ecosystemen zijn van cruciaal belang voor onze adaptatie capaciteit. Vrouwen spelen daarin een zeer belangrijke rol. Vrouwen zijn ook de voorlopers in het vinden van innovatieve manieren om zich aan te passen aan klimaatverandering. Nederland toont internationaal leiderschap in het agenderen van gendergelijkheid en vrouwenrechten. De praktijk is echter weerbarstig, ondanks ambitieuze doelstellingen van klimaatfondsen en programma's<sup>26</sup>. Gender- en duurzaamheidscriteria zijn niet 'hard' of zijn ondergeschikt aan economische criteria. Veel grootschalige klimaatprojecten, waaronder waterkrachtcentrales of geothermieprojecten, tasten juist ecosystemen aan en werken genderongelijkheid en mensenrechtenschendingen in de hand. Zet daarom in op strikte criteria, actieve monitoring en transparante (gender) impact analyses, ook in door externe partijen zoals FMO geïmplementeerde instrumenten.

---

<sup>21</sup> Zie Oxfam, *Climate Finance Shadow Report 2020*: <https://www.oxfam.org/en/research/climate-finance-shadow-report-2020>

<sup>22</sup> Minder dan 10% van de US \$17 miljard klimaatfinanciering uit internationale klimaatfondsen tussen 2003 en 2016 ging direct naar lokaal niveau (IIED, 2017, *Delivering real change: Getting international climate finance to the local level*, <http://pubs.iied.org/pdfs/10178IIED>). En minder dan 0,2% van filantropische financiering richt zich expliciet op vrouwen en milieu (Global Greengrants Fund, Prospera, 2018, *Our Voices, Our Environment: The State of Funding for Women's Environmental Activism*

<sup>23</sup> [Resultaten — Evaluatie klimaatfinanciering voor ontwikkeling | Resultaten | Directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie \(IOB\) \(iob-evaluatie.nl\)](#)

<sup>24</sup> Overzicht verdeling klimaatfinanciering in het Green Climate Fund (maart 2021): <https://www.greenclimate.fund/document/gcf-b28-inf09>

<sup>25</sup> Zie <https://www.wri.org/our-work/project/global-commission-adaptation/principles-locally-led-adaptation>

<sup>26</sup> Dit blijkt ook uit een recente evaluatie door het IOB. De IOB concludeert dat de Nederlandse genderdoelstellingen niet worden gehaald en vrouwen onvoldoende worden bereikt: [https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven\\_regering/detail?id=2021Z13889&did=2021D29631](https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z13889&did=2021D29631)

